

Aquella tarda "Memòria ingènua"

Llibre escrit per Alfons Balcells Gorina (1915-2002), publicat per l'editorial La Formiga d'Or.

11/01/2011

La mateixa tarda del diumenge 9 de febrer de 1941, vaig anar al Palau. Feia dies, que no hi anava. Ara volia parlar amb ells, per veure què sabien d'allò meu i què pensaven fer.

M'explicaren amb detalls els fets nus, sense més valoracions. A alguns d'ells els havien preguntat si eren “de

l'Opus" o no, i els van demanar noms d'altres que hi estiguessin en contacte. Cap d'ells no m'havia citat. De fet, cap dels investigats no va dir cap altre nom. Davant aquella mena de procés bel·ligerant i injust, responien amb evasives, i alguns donaven entenent que, encara que anaven al Palau, no eren membres de l'Opus Dei, la qual cosa era rigorosament certa en el cas de Joan Baptista Torelló, en qui, juntament amb mi, se centrava l'acusació de mentider. Encara no feia un mes, ell havia demanat l'admissió, certament, però no li havien donat el vistiplau. En Ramon Guardans i en Rafel Escolà feia més temps que l'havien demanat, durant l'estiu del 40. Laureano López Rodó –que, com l'Escolà i en Guardans, era membre de la junta directiva de la Congregació– va fer aquest primer pas poc abans de l'enrenou, el mes de gener, i en Jordi Brosa força més tard. I els que eren de debò de l'Opus

Dei, com en Rafael Termes o en Raimon Panikkar, no eren de la Congregació de la Immaculada, i ningú no els va preguntar res.

A López Rodó, de fet, no el tenien identificat, ni li van fer preguntes, ni li van dir que quedava expulsat de la Congregació. Ell va ser l'únic de tota la colla que va assistir a l'acte del dia 9 de febrer. Quan va sentir aquelles coses, va prendre la determinació de demanar ell mateix la baixa.

—Jo havia estat a Madrid el dia de Reis —m'explicava un dia López Rodó—, quan encara no era de l'Opus Dei. Hi havia anat, justament, per conèixer l'“Obra” a fons. Vaig assistir a la missa que celebrà mossèn Josepmaria. Em va impressionar: era una missa dialogada, dita amb pausa i modulació de la veu, de manera que es podia seguir perfectament, com al cap de molts anys serien totes les misses, després del Concili. Abans de

la comunió, el mossèn ens recorda l'evangelí del dia, el de l'Epifania, i ens diu: "Ara us donaré aquest mateix Nen que els Reis van anar a adorar: vegem com me'l tracteu".

Allò, aquella confiança, em va quedar molt gravada. Vaig arribar a Barcelona el dia 7, i l'endemà vaig anar al Palau, demanant si podia fer-me de l'Opus Dei. Calia esperar la resposta, però ja estava ben decidit. Al cap de pocs dies, es produeixen les expulsions de la Congregació. Jo, encara que formalment no era de l'"Obra", no vaig esperar que m'ho diguessin: vaig escriure una carta al pare Vergés per donar-me de baixa.

Aquella mateixa tarda, doncs, vaig saber que als Torelló, Escolà, Guardans i Brosa –que eren els que, sent membres de la Congregació, anaven llavors més o menys sovint al Palau– també els havien foragitat de la Congregació. No encara formalment: els havien dit que no hi

tornessin (el decret d'expulsió no fou oficialitzat fins al mes d'abril).

Però alguns d'ells, al contrari que jo, havien rebut un avís diàfan del que els esperava, mitjançant aquell interrogatori previ. Això em posà encara més de través, perquè a mi no m'havien donat cap possibilitat de defensar-me. És clar que, mirades les coses fredament, tampoc no hauria servit de gaire que jo expliqués el que fos. Jo era culpable. El pis estava al meu nom, i jo no ho hauria negat pas.

Al Palau estant, no em van explicar res més que els fets ocorreguts fins aquell dia, però jo vaig anar sabent que els altres ho passaven malament, molt malament, perquè en patiren les conseqüències d'una manera, diguem-ne, més física que la meva. A mi m'havien tocat la moral, però res més. En Joan Baptista Torelló, posant per cas, tot i que tenia dos germans

jesuïtes i que vivia sol amb la seva mare, vídua, a la qual mantenia, li van dir entre altres coses que ja no podria continuar donant les classes que impartia a alumnes del col·legi de Sarrià. Un dia el vaig veure plorant, anguniat amb tot allò. Però no em va dir res: només que ja no feia classes al Sant Ignasi.

Es creà a les famílies –sobretot els Torelló, els Escolà, que jo coneixia tant, i els López Rodó– tal tensió, tal situació d'incomprensió i d'escàndol, que no els deixava viure. Tenien un fill al qual li havien ficat al pap idees rares, els deien, i si continuava així, “es condemnarà”. Alguns d'aquells pares i mares angoixats es presentaren al Palau per dir que el seu fill ja no hi aniria més. Però ho feien sense que ho sabés l'interessat, i aquest, com és lògic, hi tornava. Tot era bastant incomprensible. A la Universitat, els negaven el salut, i això a ells se'ls feia difícil de

suportar. Amics de molt temps s'enemistaven i defugien el tracte.

Malgrat tot, en el temps que va durar la tempesta –que van ser anys–, només hi va haver una baixa de l'Opus Dei, que jo sàpiga, entre els membres i aspirants a ser-ho que hi havia en aquell moment. I en canvi, sobretot després d'un primer any que els que hi havia van aguantar la pedregada com van poder, hi va haver moltes incorporacions.

Al cap d'un cert temps, les parleries es barrejaven amb tota mena de rumors. “Si fins i tot en Balcells ha deixat la noia per ficar-se en aquesta heretgia”, deien.

Però la meva història amb la noia de Vilafranca no tenia res a veure amb l'Opus Dei.

El meu festeig mig formal amb ella, en efecte, havia durat només uns quants mesos, un cop llicenciat i

tornat a Barcelona. Anava gairebé cada setmana a Vilafranca. Fins que en una ocasió que vaig fer una excursió a Sant Feliu de Pallerols amb el meu germà Santiago, durant dos o tres dies, em vaig adonar que no trobava gaire a faltar la xicota. I en reflexionar sobre tota la nostra relació fins aleshores, vaig arribar a la conclusió que, en realitat, no me l'estimava prou: podia estar perfectament de veure-la, cosa que no succeiria si n'hagués estat realment enamorat.

Li vaig escriure, explicant-li el resultat de les meves reflexions. Vaig intentar ser delicat: li deia que aviat me n'aniria a Alemanya, que allò no funcionaria, que podríem continuar sent amics...

Al cap d'uns dies, el correu em tornava la resposta. M'enviava un llibre de les rimes de Bécquer que jo li havia regalat, i em reclamava unes

fotos i algun altre regal que m'havia fet ella. Pobra noia! Tants mesos perseguint-me, anant a missa, passant hores a la biblioteca... Alguns de la seva família m'explicaren després el seu desconsol, els seus plors... Però, què hi podia fer, jo?

(Les rimes de Bécquer les vaig regalar al Santi, que al capdavant era el culpable que jo m'hi hagués repensat, en portar-me a fer aquella excursió. Un temps més tard, ella es va casar feliç i contenta amb un altre noi, i encara que no ens vam veure més, sí que es recorda a la família Balcells el seu missatge afectuós de condol amb motiu de la mort del pare, anys després.)